

Historia som vapen

historiebruk och källkritik

(åk 9–gymnasiet)

Människor gör ofta hänvisningar bakåt i tiden, till historiska händelser. Det kan röra sig om en politiker eller en journalist som gör ett inlägg i den offentliga debatten, men det kan också ske i en vardagssituation med familj eller bland kompisar. Historia används för att förklara allt från varför nationsgränserna ser ut som de gör till varför vi tänker, resonerar och betar oss på ett särskilt sätt här i Sverige. Historia fylls med föreställningar om både det förflutna, samtiden och framtiden.

Hur vet vi vad som egentligen hände på 1600-talet? Kan vi vara säkra på att en berättelse om det förflutna är sann? Finns det bara en sanning eller flera? I visningen gör vi nedslag i museet och diskuterar hur historia har använts och används för att bland annat skapa lojalitet, samhörighet och en kollektiv identitet.

Makthavare har genom tiderna utnyttjat historien för att få en befolkning att gå med på krig. Hur gjorde dessa makthavare på 1600- och 1700-talet för att framställa kriget som rätt och riktigt? Vilken bild ville till exempel Karl XII visa upp av sig själv? Stämde den överrens med verkligheten?

Även under 1900-talet och i våra dagar har historien använts för att förklara tankegångar och beteenden. Varför är Raoul Wallenberg mer känd i USA än i Sverige? Och hans insats för att rädda judar i Budapest 1944 – hur används berättelserna om det idag? Bidrar Wallenbergs gärning och öde till att skapa en nationell självbild? Vilken i så fall?

Även museer är verktyg i historieskapandet. Helt och hållet opartisk eller neutral går knappast att vara. Vissa val är alldeles medvetna medan andra sker helt omedvetet.

Vad har Armémuseum valt att berätta om? Vad har valts bort?

Hur hade museet sett ut om man valt att berätta en annan del av historien?

Genom nedslag i utställningarna ifrågasätter, problematiserar och diskuterar vi vem som egentligen skriver historia och vad de historiska berättelserna kan syfta till.

Arbeta gärna före eller efter besöket med följande frågor!

- 1. Vad betyder tolkningsföreträde?**
- 2. Vad ska man tänka på när man läser historiska texter?**
- 3. Kan samma historiska föremål användas till flera helt olika berättelser?**
- 6. En berättelse kan bli olika beroende på om berättaren är rik eller fattig, gammal eller ung, kvinna eller man. Kan du komma på fler saker som påverkar?**
- 7. I Armémuseums utställningar finns dockor som de flesta föreställer män och bara några enstaka kvinnor. Varför är det så tror du?**
- 8. Är allt som berättas på museer sant?**